

HOOFSTUK 1

ORIËNTERING TEN OPSIGTE VAN DIE PROBLEEMSTELLING EN DIE NAVORSINGSONTWERP

1.1 RASIONAAL VAN DIE STUDIE

1.1.1 Inleiding

Tuisskoolonderrig is nie 'n nuwe verskynsel nie. Van Oostrum (in Van Schoor, 1999: 1) is van mening dat: *“Die hernieude belangstelling in tuisskooling in Suid-Afrika blyk 'n reaksie te wees op die veranderde samelewing en dan ook spesifiek die verandering op die gebied van onderwys”*. In Suid-Afrika het die eerste demokratiese verkiesing in 1994 plaasgevind wat veranderinge teweeg gebring het op politieke en ekonomiese gebied en ook op die gebied van onderwys. Die veranderinge op politieke gebied het 'n verandering in die kurrikulum teweeg gebring wat implikasies inhou vir die onderwys in geheel. Die implementering van uitkomsgebaseerde onderwys in 1998 het kommer gewek rakende die nuwe stelsel en vrae het ontstaan ten opsigte van die gehalte van onderrig, groot klasse, moedertaalonderrig, godsdienstige en morele waardes en 'n tekort aan opgeleide onderwysers. Die veranderinge op ekonomiese gebied het moontlik daartoe bygedra dat sommige ouers dit nie kan bekostig om hulle kinders in institusionele skole te plaas nie.

Die nuwe bedeling het verder daartoe bygedra dat toenemende klem geplaas word op menseregte waar individue onder andere die reg het om besluite te neem en opsies te oorweeg wat volgens hulle mening in hulle besondere behoeftes kan voorsien. In Suid-Afrika word ons samelewing beskou as divers waar verskillende kultuurgroepe geakkommodeer moet word. Sommige ouers is nie tevrede met die veranderinge wat in ons samelewing plaasgevind het nie en hulle stem nie altyd saam met die waardes en standaard van onderrig wat in die institusionele skole gehandhaaf word nie. Tuisskoolonderrig kan moontlik beskou word as 'n reaksie op demokrasie en diversiteit deurdat die ouers nou die reg het om 'n onderwys opsie, in die geval tuisskoolonderrig, te selekteer wat volgens hulle die beste in hulle kinders se besondere behoeftes kan voorsien wat volgens hulle nie bevredigend aangespreek word in die institusionele skole nie.

Ons bevind ons tans in 'n post-modernistiese era waar meervoudige realiteite erken word en waar waarde geheg word aan verskillende perspektiewe. Botha (2005: 3) is van mening dat ouers hulle eie lewens- en/of wêreldsienings het en dat hulle hulle kinders ooreenkomstig dié sienings wil onderrig. Die genoemde veranderinge en verskillende perspektiewe wat deur ouers gehandhaaf word kan moontlik daartoe bydra dat tuisskoolonderrig toeneem in populariteit.

1.1.2 Antwoorde en vrae met betrekking tot tuisskoolonderrig

In Suid-Afrika het die plasing van leerders in tuisskoolonderrig toegeneem en Van Oostrum het beraam dat die getal tuisskool leerders enige iets tussen 30 000 en 50 000 beloop het in 2003 (Brynard, 2007: 84).

Volgens 'n studie deur Van Oostrum (1997: 2) blyk dit dat tuisskoolonderrig ook toegeneem het in ander lande, wat insluit die Verenigde State van Amerika, Engeland, Australië, Nieu-Seeland en Kanada. Volgens Brynard (2007: 84) was daar in 1987 by beraming 12 000 tuisskool leerders in die VSA en het hulle in die daaropvolgende agt jaar tot en met 1995 toegeneem tot oor die miljoen tuisskool leerders. Australië het in dieselfde jaar omtrent 20 000 tuisskool leerders gehad terwyl Kanada en die Verenigde Koninkryk elkeen by beraming 10 000 tuisskool leerders gehad het. In Engeland en Wallis het daar in dié jaar naastenby 100 nuwe gesinne elke maand by 'n spesifieke tuisskool ondersteuningsgroep ingeskakel.

Die stygende getal ouers wat besluit om aan hulle kinders tuisskoolonderrig te voorsien het belangstelling gewek onder navorsers (Van Oostrum, 1997: 2; Walsh, 2001: e-dok.; Ray, 2002: 50). Bekommernisse rakende tuisskool leerders se vordering op akademiese vlak het veral aandag geniet (Ray, 2002: 50; Bester 2002: 192-194; Wichers, 2001: e-dok.). Daar is verder aandag geskenk aan die invloed van tuisskoolonderrig op die emosionele- sowel as die sosiale ontwikkeling van tuisskool leerders (Lyman, 1998: e-dok.; Van Oostrum, 1997: 56-70; Bester, 2002:194-201).

Alhoewel vorige studies bevind het dat die leerders op akademiese sowel as emosionele en sosiale vlak beter vaar as leerders wat in institusionele skole is (Lyman, 1998: e-dok.; Bester,

2002: 194-201), blyk navorsing in die verband nog nie voldoende te wees om die unieke konteks van die tuisskool te begryp nie. Blok (2004: 46) verwys na 'n studie wat gedoen is deur Rudner wat uitwys dat tuisskool opvoeders in die Verenigde State van Amerika in baie gevalle tot 'n spesifieke groep behoort. Wat hy daarmee bedoel is dat die ouers se vlak van geleerdheid hoër is as die gemiddelde Amerikaner, hulle behoort tot 'n hoër inkomste groep, egskedings is minder algemeen onder hulle, hulle is wit en behoort aan 'n Christelike kerk. Volgens hom toon bogenoemde faktore 'n positiewe assosiasie met skolastiese vordering en impliseer hy dat tuisskool leerders se goeie prestasies nie uitsluitlik toegeskryf kan word aan tuisskoolonderrig nie. Meighan (1997: 4) redeneer aan die ander kant dat persone geneig is om tuisskolers te stereotipeer deur juis te fokus op sosiale klas, inkomste, lewenstyl en houdings, maar dat bewyse toon dat tuisskolers eerstens 'n verskeidenheid motiewe, metodes en doelwitte stel en tweedens dat hulle hoogs suksesvol is in die bereiking van hulle doelwitte.

Dit moet egter nie uit die oog verloor word dat elke tuisskoolonderrig konteks uniek is nie en al is daar faktore wat ooreenstem betree elke tuisskool opvoeder en tuisskool leerder die tuisskoolonderrig konteks met hulle eie ervarings, waardes en persepsies. Resultate op grond van gestandaardiseerde toetse alleen is byvoorbeeld onvoldoende om die tuisskoolonderrig praktyk toereikend te beoordeel. Volgens Lines (2000: 80) beskou baie tuisskool opvoeders nie die resultate van akademiese toetse as uitsluitlike kriterium nie omrede hulle missie nie slegs die aanleer van kennis en vaardighede behels nie maar eerder die verwerwing van 'n bepaalde waardestelsel.

Cizek (1994: 45) verwys na 'n studie gedoen deur Van Galen waar 'n ouer genoem het dat 'n persoon se siening van onderwys sowel as hulle definiëring van sukses belangrik is. Sommige ouers se idee van sukses is dat hulle kinders "goeie" Christelike waardes moet aanleer en "goeie" Christene moet wees terwyl ander weer 'n waarde sisteem aanhang waar sukses beteken dat hulle kinders mediese dokters of advokate moet word. Die ouers se siening van onderwys en hulle definiëring van sukses toon gevolglik 'n noue samehang met die gesin se bepaalde waardesisteem. Dit is moontlik dat die tuisskool opvoeders en tuisskool leerders se bepaalde waardesisteem die tuisskoolonderrig konteks kan beïnvloed en rig en dat 'n ondersoek hierna kennis en insigte met betrekking tot die unieke tuisskoolonderrig konteks kan bied.

Volgens Brynard (2007: 89) moet ons eers hierdie vorm van onderrig verstaan voordat ons tot begrip kan kom van waarom ouers dit verkies en implementeer. Tuisskoolonderrig is nie ‘n sisteem wat ontwerp is deur een groep mense en deur ‘n ander groep mense geïmplementeer word, soos wat die geval is met institusionele skole nie. Dit ontwikkel meer generies en dikwels op unieke wyse. Dit beteken dus eerder dat die ouers verantwoordelik is vir die beplanning en die implementering van die onderrig (Brynard, 2007: 89).

1.1.3 Konstruering van die navorsingsvraagstelling

Tydens my bywoning van ‘n seminaar wat deur ‘n tuisskoolonderrig organisasie aangebied is wou dit voorkom of daar spesifieke uitgangspunte, oortuigings, beginsels en waardes is wat aangehang word deur dié betrokke groep tuisskool opvoeders. Dit wou voorkom of daar ‘n unieke “subkultuur” bestaan waarbinne die besondere tuisskoolonderrig organisasie sowel as die afsonderlike tuisskoolonderrig praktyke funksioneer. Die “subkultuur” blyk grotendeels beïnvloed en gerig te word deur die rolspelers se eie ervarings, oortuigings, persepsies en waardes, wat gevolglik implikasies inhou vir die onderskeie tuisskoolonderrig praktyke. Ek gaan akkoord met Brynard (2007: 89) se aanname dat tuisskooling eers ten volle begryp moet word voordat ons kan verstaan waarom ouers dit verkies en implementeer. Dit is moontlik dat die beweegredes beïnvloed en gerig kan word deur die “subkultuur” en dat ‘n ondersoek na die “subkultuur” daartoe kan bydra dat ons hierdie vorm van onderrig beter kan begryp en so tot beter begrip kan kom van waarom ouers hierdie vorm van onderrig verkies.

Verdere bespreking kan slegs gevoer word indien daar helderheid verkry word rakende die term “kultuur”. In die literatuur word daar melding gemaak van verskeie definisies van kultuur en daar sal op twee definisies gefokus word.

Erasmus (2005a: 156) verwys na ‘n definisie van kultuur wat E.B. Tylor reeds in 1871 geponeer het:

“Culture is a dynamic, changing system of knowledge, norms and values, embedded in the experiences of individuals and self-defined groups as well as in their interpretations and creations, in terms of which they give meaning, substance and

expression to their lives, relationships and both their concrete and their non-concrete creations.”

Die definisie ondersteun my waarneming tydens die seminaar dat die spesifieke tuisskoolonderrig organisasie hulle eie norme en waardes aanhang wat beïnvloed en gerig word deur hulle eie ervarings, interpretasies en wyses van betekenisgewing. Die spesifieke tuisskoolonderrig organisasie beskou hulleself dan ook as self-gedefinieerd en dinamies en die aanname word gevolglik gemaak dat ons die tuisskoolonderrig konteks kan beskou as ‘n vorm van subkultuur binne ‘n breër kultuur.

Tabane en Bouwer (2006: 554) verwys na ‘n definisie van kultuur deur Kroeber and Kluckhohn (1952):

“Culture consists of patterns, explicit and implicit, of and for behaviour acquired and transmitted by symbols, constituting the distinctive achievements of human groups, including their embodiments in artefacts; the essential core of culture consists of traditional (i.e. historically derived and selected) ideas and especially their attached values; cultural systems may on the one hand be considered as products of action, on the other as conditioning elements of further action.”

Die tuisskoolonderrig konteks as subkultuur kan volgens hierdie definisie die produk wees van die samewerking van verskeie faktore, maar meer belangrik nog kan die subkultuur die onderskeie individue se verdere aksies en praktyke beïnvloed, hetsy positief of negatief. Ek wil ondersoek instel na die invloed van ‘n subkultuur met sy eiesoortige uitgangspunte en oortuigings op die persepsies van tuisskool opvoeders en leerders en die uiteindelijke implikasies wat dit mag inhou vir die tuisskoolonderrig praktyk.

My waarnemings van die seminaar was slegs gemaak op grond van my blootstelling aan ‘n spesifieke tuisskoolonderrig organisasie. Ek gaan uit van die aanname dat elke tuisskoolonderrig organisasie hulle eie subkultuur het waarbinne hulle funksioneer en wat tot stand gekom het op grond van die unieke uitgangspunte, oortuigings, waardes en norme van die lede van die betrokke organisasie. Ek wil poog om tuisskool opvoeders en leerders van verskillende tuisskoolonderrig organisasies te betrek om in-diepte ondersoek in te stel na hulle unieke subkultuur/subkulture.

Ek is verder van mening dat daar sekere diskoerse is wat bygedra het tot die ontwikkeling van die subkultuur en ook dat daar sekere diskoerse is wat te voorskyn kom uit die subkultuur wat 'n invloed kan uitoefen op die tuisskool opvoeders en tuisskool leerders se persepsies en gevolglik ook die tuisskoolonderrig praktyke.

Tydens my studie wil ek poog om die deelnemers se subkultuur te ondersoek om sodoende moontlike diskoerse te identifiseer wat hulle persepsies oor tuisskoling kan beïnvloed en wat daadwerklike implikasies inhou vir elke afsonderlike tuisskoolonderrig praktyk. Die wedersydse invloed van die subkultuur en die tuisskoolonderrig konteks kan direkte gevolge, hetsy positief of negatief, inhou vir die tuisskoolonderrig praktyk. Die mate waartoe die diskoerse die tuisskool opvoeders en tuisskool leerders se persepsies oor tuisskoling beïnvloed moet verder ondersoek word om sodoende ons kennis basis in die verband te verbreed en om tot beter begrip te kom van die tuisskoolonderrig praktyk in sy totaliteit.

Die samehang tussen subkultuur en diskoers noodsaak verdere beskrywing van die term “diskoers”. Painter en Theron (2001: 2) verwys na 'n definisie van diskoers deur Burman, Kottler, Levett and Parker (1997):

“Discourse is referring to language-in-action, to sets of social practices that are linguistic, but more than “merely” linguistic. We take discourse to mean frameworks of meaning that are realized in language but produced by insitutional and ideological structures and relations.”

Tydens my studie wil ek poog om die tuisskool opvoeders en tuisskool leerders se raam van betekenisgewing te ondersoek soos wat dit ontwikkel het in interaksie met die samelewing en met inagneming van die ideologiese strukture waarop die diskoerse gegrond is. Volgens Painter en Theron (2001: 2) voorsien 'n analise van diskoerse 'n aanduiding van die wyses waarop 'n individu betrokke raak in die proses van betekenisgewing sonder om individuele intensies uit die oog te verloor. Hulle meld verder dat betekenis gekonstrueer word en deur kultuur bepaal word. Die rol wat kultuur speel in die ontwikkeling van diskoerse noodsaak gevolglik verdere ondersoek wat my aanvanklike aannames in die verband bevestig en dit ondersteun die rasionaal om tydens my studie ook die subkultuur van elke tuisskoolonderrig konteks afsonderlik in aanmerking te neem.

Betekenisgewing kan nie volkome begryp word sonder dat aandag geskenk word aan persepsies nie. Rousseau, Harris en Venter (2007: 51) verwys na ‘n definisie van persepsie deur George en Jones (1999):

“.....the process by which individuals select, organise and interpret the input from their senses to give meaning and order to the world around them. Through perception, individuals try to make sense of their environment and the objects, events and other people in it.”

Persepsies is meer omvattend as slegs die waarneem van sensoriese inligting en sluit ook in die individu se denke, hetsy konkreet of abstrak, oor objekte, gebeure en persone in die omgewing in terme van unieke betekenisgewing met die doel om sin te maak van die wêreld omheen. Roux en du Preez (2006: 155) verwys na Robbins se stelling dat navorsing oor persepsies toon dat verskillende individue dieselfde objek verskillend kan waarneem en dat individue dit wat hulle sien interpreteer en dit dan realiteit noem. Individue se gedrag toon dan ook ‘n samehang met hul persepsies deurdat hulle hulle gedrag baseer op hulle persepsies van wat realiteit is. Gedrag word dus gedryf deur ‘n individu se persepsie van realiteit. Studente het tydens hulle deelname aan ‘n navorsingsprojek gedemonstreer dat hulle persepsies van geloofstelsels en waardes binne ‘n opvoedkundige konteks gevorm het op grond van hulle eie persoonlike perspektiewe gebaseer op hulle eie persoonlike ervarings (Roux & du Preez, 2006: 155). Bogenoemde ondersteun die belangrikheid van die studie se fokus op kultuur sowel as die onderliggende diskoerse en wyses van betekenisgewing aangesien hierdie aspekte ‘n invloed kan uitoefen op onderrig en leer sowel as op die tuisskoolonderrig praktyk.

‘n Belangrike punt wat dan aandag moet geniet is die kwessie van subjektiwiteit teenoor objektiwiteit. Ek gaan uit van die aanname dat tuisskool opvoeders se persepsies sowel as die uitkomst wat hulle wil bereik beïnvloed word, hetsy positief of negatief, deur hulle eie subjektiwiteit. Een van die vrae wat na vore kom raak die mate waartoe tuisskool opvoeders in staat is daartoe om hulle eie subjektiwiteit te beheer en objektief te bly tydens die onderrig- en leergebeure sowel as die assessering van uitkomst. Ander vrae wat ook na vore kom raak die mate van vryheid wat aan ouers toegestaan moet/mag word om self leerinhoudes sowel as onderrig metodes te kies op grond van hulle eie ervarings en waardesisteme. Watter kriteria kan en moet aangewend word ten opsigte van die evaluering en /of assessering van die

tuissskoolonderrig praktyke en die uitkomste wat deur die tuissskool opvoeders gestel word? Hoe vergelyk die doelstellings van die tuissskoolonderrig met dié van die publieke en privaat skole? Beantwoording van bogenoemde vrae kan moontlik ons kennis ten opsigte van die tuissskoolonderrig verskynsel uitbrei en so ons begrip en insigte met betrekking tot tuissskoolonderrig verbreed.

Michael Farris, president van die Home School Legal Defense Association in Purcellville, Virginia verklaar dat die kern van tuissskoolonderrig die interaksie tussen die ouer en die kind is (Zehr, 2000: e-dok.). Die interaksie tussen tuissskool opvoeder en tuissskool leerder word beïnvloed deur beide se eie ervarings en hulle wyses van betekenisgewing, soos reeds uitgewys, en kan daarom nie ten volle begryp word sonder om bogenoemde in aanmerking te neem nie.

Die literatuur onderskryf ook die belangrikheid van verdere in-diepte ondersoeke na die kwaliteit van tuissskoolonderrig (Sien Blok, 2004; Ray, 2002). Om die kwaliteit van onderrig te bepaal noodsaak 'n ondersoek na die tuissskool opvoeders en tuissskool leerders se ervarings, waardes en persepsies met betrekking tot onderrig en leer sowel as die uitkomste wat ten doel gestel word. Bogenoemde word verder wedersyds beïnvloed deur die diskoerse wat geld binne die subkultuur van die tuissskoolonderrig organisasie sowel as binne die betrokke gesin. Eers wanneer ons die subkultuur begryp met die onderliggende uitgangspunte, waardes, uitkomste en persepsies kan ons bepaal of die uitkomste soos ten doel gestel deur die tuissskool opvoeders en tuissskool leerders bereik is al dan nie. Ek gaan uit van die aanname dat die tuissskool opvoeders en tuissskool leerders se persepsies, wyses van betekenisgewing sowel as die uitkomste wat deur hulle gestel word nie noodwendig gaan ooreenstem nie en moontlik van mekaar gaan verskil op grond van die eie ervarings en unieke wyses van betekenisgewing van elke party. Wat die tuissskool opvoeders en tuissskool leerders as “kwaliteit” van onderrig beskou gaan ook moontlik verskil van gesin tot gesin. Indien die doel en kwaliteit van onderrig kan verskil van gesin tot gesin, wonder ek hoe die standaard van onderrig en leer bepaal en gemonitor kan word soos gestel deur die Departement van onderwys.

Die belangstelling in hierdie studie vloei voort uit my M.Ed-studie (Oosthuizen, 2005), waar die onderwyser rol van die moeder in tuissskoolonderrig van nader verken is. Die resultate van die

studie het onder andere daarop gedui dat die moeders se persepsies van die rolle wat deur hulle vervul word beïnvloed en gerig word meer deur vorige ervarings en hulle beskouing van onderrig en leer, as deur enige beginsels, oorwegings of vereistes wat van buite aangelê is (Oosthuizen & Bouwer, 2007: 79). Die voltrekking van die rolle (as tuisskool opvoeders) vind verskillend plaas op grond van die konteks van elke gesin en word gerig deur die eie ervarings van elk, hulle beskouing van onderrig en leer sowel as hulle beskouing van al hulle rolle wat hulle vervul (Oosthuizen, 2005: 96). Die literatuur het nie hierdie bevindinge van die studie ondersteun nie, wat skyn te bevestig dat kennis ten opsigte van die tuisskoolonderrig praktyk nog beperk is. Die bevindinge van my studie beklemtoon weereens die rol wat die tuisskool opvoeder se subjektiewe oordeel kan speel in die tuisskool en laat my vra na die invloed hiervan op die onderrig- en leergebeure. Verdere vrae wat na vore kom raak die mate waartoe tuisskool opvoeders toegelaat behoort te word om belangrike besluite, wat grotendeels gegrond word op hulle eie ervarings en beskouings, te neem oor hulle kinders se onderrig en leer.

Die tuisskool opvoeders betree die tuisskoolonderrig konteks met 'n rykdom van ervarings wat kan insluit dié met betrekking tot die gesinsopset, die skool, eie onderwys, die samelewing, verhoudings, rolle deur hulle vervul en godsdiens. Hierdie ervarings dra by tot die ontwikkeling van 'n bepaalde waardesistiem waarbinne elkeen besluit wat vir hom/haar belangrik is en waaraan hulle waarde heg. Donald, Lazarus en Lolwana (2002: 100) verduidelik aan die hand van Piaget en ook Bruner hoe mense poeg om sin en betekenis te gee aan hulle lewens in en deur die sosiale konteks en hoe wedersydse beïnvloeding plaasvind tussen ervarings, waardes en persepsies wat daartoe bydra dat mense 'n meer komplekse begrip van hulle wêreld ontwikkel. Almal funksioneer verder in spesifieke sisteme wat in interaksie verkeer met ander sisteme waarbinne sekere norme en waardes geld. Die invloed van die verskillende sisteme, wat kan insluit die gesin, die tuisskoolonderrig organisasie, die kerk, ondersteuningsgroepe ensameer, moet gevolglik ondersoek word om tot beter begrip te kan kom van die tuisskoolonderrig verskynsel.

Ouers noem in hierdie verband verskillende redes waarom hulle tuisskoolonderrig verkies. Die beweegredes kan moontlik saamhang met spesifieke diskoerse. Oorweging van die redes kan daartoe bydra dat ons die diskoerse wat die redes beïnvloed en rig, en die diskoerse wat te

voorskyn kom uit dié redes, beter begryp. Die redes gaan in hoofstuk 3 (3.2) in meer besonderhede bespreek word. Die redes vir tuisskooling kan moontlik gekoppel wees aan wat die ouers as voordele en nadele van tuisskoolonderrig beskou. Individue se persepsies rakende die voordele en nadele sal van mekaar verskil op grond van hulle eie ervarings, oortuigings en wyses van betekenisgewing. Kennis met betrekking tot wat die ouers beskou as voordele en nadele kan gevolglik verder bydra tot ons begrip van die unieke tuisskoolonderrig konteks sowel as die invloed van diskoers(e). Daar moet uiteraard nie uitsluitlik gefokus word op die voordele en nadele nie aangesien dit ‘n bevooroordeelde beoordeling van tuisskoolonderrig tot gevolg kan hê.

1.1.4 Voordele en nadele van tuisskoolonderrig

Die literatuur verwys dikwels na die “voordele” en “nadele” van tuisskoolonderrig. Die voordele en nadele sal kortliks in hoofstuk 3 (3.5) aangestip word, maar ek is van mening dat die wesenlike vraagstelling met betrekking tot tuisskoolonderrig bo die blote kwessie van voor- en nadele moet uitstyg. Wetenskaplike ondersoek kan slegs onderneem word vanuit die rasionaal wat elke tuisskool konteks individueel onderlê. Soos reeds uitgewys, is elke tuisskoolonderrig konteks uniek en kan dit daarom kwalik algemeen kriterieel ondersoek word. Ek wil daarom poog om die tuisskool opvoeders en tuisskool leerders se persepsies rakende die voor- en nadele vir elke tuisskoolonderrig konteks op die besondere onderrig- en leersituasie te ondersoek. Ek maak die aanname dat tuisskool opvoeders en tuisskool leerders se eie ervarings en hulle unieke betekenisgewing aan die tuisskoolonderrig praktyk vanuit die diskoers(e) wat hulle onderskryf ‘n invloed uitoefen op wat hulle beskou as voor- en nadele en wonder of dit daarom sou kon bydra tot geldigheid van ‘n subjektiewe begryping van elke tuisskool op sigself.

1.1.5 Die vraag na die gronde vir beoordeling

Bester (2002: 7) noem dat die doel van onderrig is om die kind in alle domeine (kognitief, affektief, sosiaal, moreel en fisies) te begelei tot selfverwerkliking. Sy vra dan die belangrike vraag: *“Sou leerders deur tuisonderrig wel op bogenoemde terreine die nodige gebalanseerde groei ondervind en na-skool in staat wees om hulle plek op alle gebiede vol te staan en tot ware selfaktualisering te kom?”*. Die vraag is egter, wat beskou die tuisskool opvoeders as

gebalanseerde groei en wat is die uitkomst wat hulle stel wat 'n medebepaler kan wees van die plek wat die kind gaan volstaan? Die vraag wat weereens na vore kom raak dus die tuisskool opvoeders se subjektiewe betrokkenheid en keuses en die mate waartoe hulle subjektiwiteit by wyse van diskoers en persepsie die onderrig- en leergebeure behoort te beïnvloed en rig.

'n Oppervlakkige en eensydige benadering tot die tuisskoolonderrig konteks sal nie voldoende wees om die vrae bevredigend te beantwoord nie. 'n Sistematiese benadering sal aangewend moet word om die tuisskoolonderrig konteks met inagneming van die onderliggende diskoerse en samehangende waardes, persepsies en uitkomst in-diepte te ondersoek om tot beter begryping te kom van elke tuisskoolonderrig konteks. 'n Studie wat die invloed van diskoerse op die tuisskool opvoeders en tuisskool leerders se persepsies en praktyk in tuisskooling ondersoek kan ons kennisbasis verbreed en waardevolle insigte lewer sodat daar weg beweeg kan word van oppervlakkige beoordeling van tuisskooling na 'n dieper begryping van die uniekheid van elke tuisskoolonderrig praktyk. Daar moet erkenning gegee word aan die subjektiewe betrokkenheid van die tuisskool opvoeders en tuisskool leerders en dat die tuisskool in 'n subjektiewe raam funksioneer. Die diskoerse wat deur die tuisskool opvoeders en tuisskool leerders onderskryf word vorm deel van die subjektiewe raam en erkenning van die diskoerse kan bydra tot begryping en ondersteuning van die unieke tuisskool op meer verantwoorde wyse.

1.2 NAVORSINGSVRAE

Die studie sal gerig word deur die volgende primêre navorsingsvraag: **Hoe word tuisskool opvoeders en tuisskool leerders se persepsies en praktyk van tuisskooling beïnvloed deur diskoerse?** Om die primêre navorsingsvraag te beantwoord, sal die volgende sekondêre navorsingsvrae van nader beskou word:

- Wat is die beweegredes vir plasing in tuisskooling?
- Wat is tuisskool leerders se persepsies van dié redes?
- Wat is die diskoerse wat tuisskool opvoeders se tuisskoolpraktyk rig?
- Hoe ervaar tuisskool leerders hul tuisskoolsituasie?
- Hoe gee die persepsies van tuisskool opvoeders en tuisskool leerders vorm aan die tuisskoolpraktyk waaraan hulle deelneem?

Tydens die studie gaan ek poog om die diskoerse wat bydra tot die totstandkoming van die subkultuur sowel as die diskoerse wat vanuit die subkultuur te voorskyn kom te ondersoek. Daar sal hierdeur ondersoek ingestel word na die tuisskool opvoeders en tuisskool leerders se eie ervarings, wyses van betekenisgewing en waardes wat hul besondere subkultuur onderlê en wat met die diskoerse binne en buite hulle tuisskool konteks artikuleer.

1.3 DOEL VAN DIE STUDIE

Die doel van die navorsingstudie is om ondersoek in te stel na die diskoerse wat die tuisskool opvoeders en tuisskool leerders se persepsies en praktyke van tuisskooling beïnvloed en die voortspruitende gestaltegewing aan die tuisskoolonderrig praktyk. Die stygende getal ouers wat besluit om aan hulle kinders tuisskoolonderrig te voorsien noodsaak verdere navorsing met betrekking tot tuisskoolonderrig. Die unieke aard van elke tuisskoolonderrig praktyk beklemtoon verder die belangrikheid van 'n in-diepte ondersoek na die konteks, wat moontlik beskou kan word as 'n vorm van subkultuur, wat van nader verken behoort te word ten einde dieper begrip van die vorm van onderrig te verwerf. Kennis in die verband kan moontlik bydra tot toenemende verheldering en begryping van die unieke en komplekse tuisskoolonderrig konteks en die implikasies hiervan op die onderrig- en leergebeure soos dit plaasvind in die besondere tuisskool sowel as beleidsontwikkeling ten opsigte van tuisskoolonderrig in die breë.

1.4 BEGRIPSVERHELDERING

My begripsverheldering steun op verduideliking van die begrippe soos aangebied in my M-studie (Oosthuizen, 2005).

1.4.1 Tuisskoolonderrig

Van Oostrum (1997: 20) wys daarop dat die literatuur gebruik maak van woorde soos “tuisonderwys”, “tuisonderrig”, “tuisskool” en “huis skool” om na die verskynsel te verwys. In Engels maak die literatuur gebruik van woorde soos “home education”, “home schooling”, en “de-schooling”.

Volgens Van Oostrum (1997: 21), gaan dit om “*onderwys by die leerder se huis*”. Hy (Van Oostrum, 1997: 21) definieer verder tuissonderwys as:

*“Onderwys binne die konteks van die gesin wat deur die leerder self bestuur word.
In die geval van kinders word hulle hierin gerig en gelei deur hul ouers
ooreenkomstig hul ontwikkelende vermoë om dit onafhanklik te doen.”*

Volgens Nilsson (2004: e-dok.), beteken tuisskoolonderrig dat die leerders onderrig ontvang, binne die huisomgewing, deur een van die ouers.

Volgens Van Oostrum se definisie is die leerders in beheer van hulle eie leer. Die ouers tree op as fasiliteerders wat leiding verskaf wanneer die leerders leertake nie onafhanklik kan voltooi nie. Hy beskou tuisskoolonderrig as ‘n grootliks informele situasie waar die leerder aktief betrokke is by die onderrig- en leersituasie. In teenstelling met Van Oostrum beskou Nilsson, in haar definisie, tuisskoolonderrig as ‘n situasie waarin die ouers in beheer is van die leerders se leer. Die ouers voorsien ‘n formele onderrigsituasie deur opdragte te stel wat die leerders moet uitvoer.

Van Oostrum (1997: 21), verwys verder wel ook na die volgende definisie deur Whitehead en Bird (1986):

*“.....home education is the structured, individual instruction of a child or children
by parents in basic living skills as well as in traditional and additional courses of
academic study.”*

Volgens hul definisie, beskou Whitehead en Bird tuisskoolonderrig as ‘n hoogs gestruktureerde aktiwiteit wat deur die ouers beheer word. Daar word nie ruimte gelaat vir die onafhanklike en selfstandige optrede van die leerders nie. ‘n Formele onderrig situasie word geskep waar die leerders onderwerp word aan streng reëls en struktuur.

Daar sal in hierdie studie slegs van die term *tuisskoolonderrig* gebruik gemaak word.

1.4.2 Tuisskool opvoeder

Die term “tuisskool opvoeder” verwys na die ouer wat primêr verantwoordelik is vir die onderrig van die kind/kinders in die tuisskool. Volgens die bevindings van my M.Ed-studie (Oosthuizen, 2005: 96) beskou die moeders hulle rol primêr as opvoeders en nie onderwysers nie en daarom gaan ek deurgaans van die term “tuisskool opvoeder” gebruik maak.

1.4.3 Tuisskool leerder

Die term “tuisskool leerder” verwys na die kind/kinders wat tuis onderrig deur ‘n ouer ontvang.

1.4.4 Institusionele skool

Die term “institusionele skool” sluit in staatskole sowel as privaatskole, as instellings waar leerders formele onderrig in ‘n skoolopset ontvang en waar die nasionale kurrikulum deur opgeleide onderwysers gevolg word.

1.4.5 Primêre skool leerders in die intermediêre fase

Die term “primêre skool leerder” verwys na leerders van Graad 1 tot Graad 7. In die studie gaan ek fokus op leerders in die intermediêre fase, wat strek vanaf Graad 4 tot Graad 7.

1.4.6 Subkultuur

Ek verwys terug na die definisie deur E.B. Tylor, 1871, in Erasmus (2005a: 156):

“Culture is a dynamic, changing system of knowledge, norms and values, embedded in the experiences of individuals and self-defined groups as well as in their interpretations and creations, in terms of which they give meaning, substance and expression to their lives, relationships and both their concrete and their non-concrete creations.”

Die term “kultuur” verwys na ‘n dinamiese sisteem waar sekere norme en waardes van belang is, wat beïnvloed en gerig word deur die deelnemers se gedeelde ervaring en wyses van betekenisgewing en wat ook weer die deelnemers se ervarings en wyses van betekenisgewing beïnvloed en rig. Subkultuur verwys na die unieke kultuur van die gesin en die tuisskoolonderrig organisasies waar spesifieke waardes en norme van belang is, soos dit wedersyds beïnvloed en gerig word deur die gesinslede en die lede van die tuisskoolonderrig organisasies se ervarings en wyses van betekenisgewing. Ek gaan deurgaans van die term “subkultuur” gebruik maak wat verwys na die unieke kultuur van die unieke tuisskool en tuisskoolonderrig organisasie. Die doel van die studie is nie om te fokus op kultuurinhoude van etniese of taalmatige aard nie, maar om die subkulturele gebruike en waardes wat eie is aan elke deelnemende tuisskool sowel as die invloed van die subkulturele gebruike en waardes van tuisskoolonderrig organisasies op elke deelnemende tuisskool te ondersoek.

1.4.7 Diskoers

Ek verwys terug na die definisie deur Burman *et al.*, 1997, in Painter en Theron (2001: 2):

“Discourse is referring to language-in-action, to sets of social practices that are linguistic, but more than “merely” linguistic. We take discourse to mean frameworks of meaning that are realized in language but produced by insitutional and ideological structures and relations.”

Die term “diskoers” verwys na die raam van betekenisgewing wat deur ‘n individu onderskryf word in sy interaksie met die samelewing, met inagneming van die ideologiese strukture waarop die diskoerse gegrond mag wees.

1.4.8 Persepsie

Ek verwys terug na die definisie deur George en Jones, 1999, in Rousseau, Harris en Venter (2007: 51):

“.....the process by which individuals select, organise and interpret the input from their senses to give meaning and order to the world around them. Through

perception, individuals try to make sense of their environment and the objects, events and other people in it.”

Die term “persepsie” verwys na individue se organisasie en interpretasie van inligting wat waargeneem word met die doel om ordening en betekenis toe te ken aan hulle wêreld. Persepsies is meer omvattend as slegs die sensoriese waarneming van inligting en sluit ook in individue se denke, hetsy konkreet of abstrak, oor objekte, gebeure en persone in die omgewing in terme van unieke betekenisgewing met die doel om sin te maak van die wêreld.

1.5 TEORETIESE RAAMWERK

Die bio-ekologiese model van Bronfenbrenner (Bronfenbrenner & Ceci, 1994; Bronfenbrenner & Morris, 1998), ’n multi-dimensionele model van menslike ontwikkeling, sal as teoretiese raamwerk aangelê word. In die model word verskillende sisteemvlakke herken, naamlik die mikro-, meso-, ekso-, makro- en chronosisteem, wat voortdurend in interaksie is met mekaar en die individu se verandering, gedrag, groei en ontwikkeling beïnvloed. Vier interaktiewe dimensies, naamlik persoon, proses, konteks en tyd, moet in aanmerking geneem word in die begryping van kinders se ontwikkeling in konteks (Swart & Pettipher, 2004: 10+13-15).

Die tuisskoolonderrigsituasie kan beskou word as uniek deurdat die onderrig- en leergebeure verskuif vanaf die skool na die konteks van die gesin. Die intrek van die onderrig na die konteks van die gesin kan daartoe bydra dat die tuisskool gesin as mikrosisteem anders konfigureer en funksioneer as die mikrosisteem van die konvensionele gesin. Die tuisskool opvoeders en tuisskool leerders betree elk die tuisskoolonderrigsituasie met hulle eie persoonlikhede, ervarings, persepsies, waardes en diskoerse ten opsigte van byvoorbeeld onderrig en leer, sosialisering en die uitkomst wat hulle wil bereik. Die verhouding en interaksies tussen die tuisskool opvoeder en die tuisskool leerder, as lede van die gesin, kan ’n invloed uitoefen op, en word ook beïnvloed deur, die tuisskoolonderrigsituasie. Die tuisskool stel dan ook eiesoortige taakstellings en uitdagings aan die tuisskool opvoeders en tuisskool leerders (Oosthuizen, 2005: 87) wat in sommige gevalle spanning kan veroorsaak wat ook ’n invloed kan uitoefen op die interaksies in die gesin. Mayberry, Knowles, Ray en Marlow (1995: 49) noem dat tuisskoolonderrig die

gesinslewe kan versteur of verryk. Omgekeerd, kan roetines of behoeftes van die gesin ook remmend inwerk op die gang van die onderrig.

Die tuisskool gesin as mikrosisteem funksioneer dan ook nie in isolasie nie maar is voortdurend in interaksie met ander mikrosisteme wat kan insluit tuisskool organisasies, die kerk, ondersteuningsgroepe en in sommige gevalle institusionele skole. Op mesosistemiese vlak kan die interaksies tussen die tuisskool gesin en die verskillende mikrosisteme anders daar uitsien as wat die geval is met konvensionele gesinne. Die tuisskool gesin kan met sekere mikrosisteme in interaksie verkeer, byvoorbeeld tuisskoolonderrig organisasies, wat moontlik kan ontbreek by konvensionele gesinne en net so ook kan konvensionele gesinne in interaksie verkeer met sekere mikrosisteme, byvoorbeeld institusionele skole, wat weer van die tuisskool gesin kan verskil. Die tuisskool gesin en die konvensionele gesin kan ook in interaksie verkeer met dieselfde mikrosisteme, byvoorbeeld die kerk. Die aard van die interaksies kan egter verskil op grond van die besondere behoeftes van die onderskeie mikrosisteme en kan positief of negatief van aard wees. Die tuisskool opvoeders en tuisskool leerders se ervarings, persepsies, waardes en diskoerse kan 'n invloed uitoefen op die interaksies en net so ook kan die interaksie met die sisteme weer die tuisskool opvoeders en tuisskool leerders se persepsies, waardes en diskoerse beïnvloed en rig. Een vraag wat na vore kom raak die wedersydse beïnvloeding van persepsies en sisteme. Die literatuur wys ons ook daarop dat daar baie veranderinge plaasgevind het op byvoorbeeld politieke en tegnologiese gebiede (dus met betrekking tot die chronosisteem) wat direk/indirek 'n invloed uitoefen op elke tuisskool, hetsy of dit die beweegredes informeer of die beskikbaarheid van hulpbronne beïnvloed.

Die tuisskool gesin verkeer ook in interaksie met eksosisteme, wat insluit sisteme waarmee die tuisskool gesin in interaksie verkeer maar waarby die tuisskool leerder nie direk betrokke is nie. 'n Eksosisteem waarmee die tuisskool gesin in interaksie kan verkeer is byvoorbeeld die vader se werksverpligtinge. Die vader kan moeilike werksomstandighede beleef wat kan bydra tot verhoogde spanning wat die interaksies in die tuisskool gesin kan beïnvloed. Chronosisteme verwys na veranderinge oor tyd in die individue, byvoorbeeld ontwikkeling en maturasie sowel as ontwikkelings oor tyd in die samelewing wat die tuisskool gesin kan beïnvloed (Donald *et al.*, 2002: 52-53).

Die bio-ekologiese perspektief voorsien 'n raamwerk waarbinne die tuisskoolonderrig konteks ondersoek en beskryf kan word. Oorweging van die tuisskool opvoeders sowel as die tuisskool leerders se persoonseienskappe mag bydra tot begryping van die tuisskoolonderrig konteks. Die interaktiewe prosesse betrokke tussen die tuisskool opvoeder en die tuisskool leerder is egter van kernbelang, sowel as die interaktiewe prosesse tussen die individu en die gesinsisteem. Die navorser sal fokus op die tuisskoolonderrigsituasie in die konteks van die gesinsisteem. Daar sal ook aandag geskenk word aan die tydsgedimensie (wat insluit veranderinge oor tyd in die individu en die omgewing) en die invloed hiervan op die persoonseienskappe, prosesse en konteks, asook op die mesosistemiese vlak van interaksie tussen die tuisskoolgesinsisteem en die kerk, ondersteuningsnetwerke, die gemeenskap en moontlik ook die skool. Die bio-ekologiese model sal in meer besonderhede uiteengesit word in hoofstuk 2 (2.2).

1.6 PARADIGMATIESE PERSPEKTIEF

Die navorsingstudie sal vanuit die kwalitatiewe navorsingsmetodologie onderneem word. Volgens McMillan en Schumacher (2001: 395) behels kwalitatiewe navorsing die beskrywing en analisering van persone se individuele en gesamentlike gedrag, oortuigings en persepsies. Die navorser interpreteer die verskynsel in terme van die betekenis wat persone self na die verskynsel bring. Anderson en Arsenault (1998: 119) beskryf kwalitatiewe navorsing as 'n vorm van navraag wat die verskynsel verken binne die natuurlike omgewing en wat gebruik maak van verskeie metodes van interpretasie en verduideliking in terme van die betekenis wat persone daaraan heg.

Vir die doel van die studie word die interpretivistiese paradigma as vertrekpunt gebruik. Cohen, Manion en Morrison (2000: 22) noem dat die doel van interpretivisme is om die subjektiewe wêreld van die menslike ervaring te begryp en om "binne" die persoon te kom en van "binne" te verstaan. Persepsie is as betekenisgewing wesenlik interpretasie. Die navorser sal poog om die tuisskool opvoeders en leerders se persepsies van die onderrig- en leergebeure binne die bepaalde konteks van elke tuisskoolonderrig situasie te ondersoek en te begryp. Die deelnemers se gedrag, gevoelens en ervarings kan nie losstaande van hul konteks geïnterpreteer word nie omdat bepaalde betekenisgewing in bepaalde omstandighede geskied. 'n Individu konstrueer

betekenis met betrekking tot objekte, persone en/of gebeure op grond van sy/haar vorige ervarings, waardes en persepsies. Interpretasie verwys na 'n individu se poging om sin te maak van byvoorbeeld 'n gebeurtenis. Hy/sy maak dan gebruik van al die inligting wat beskikbaar is, veral insluitend die diskoers(e) wat onderskryf word, om tot verklarings, afleidings en/of gevolgtrekkings te kom. Vir die doel van die studie gaan ek fokus op die deelnemers se betekenisgewing.

Vir die doel van die studie gaan ek ook van sosiale konstruktivisme gebruik maak. Donald *et al.* (2002: 100) meld dat sielkundiges al uitgewys het hoe die kennis en betekenisgewing wat deur individue en samelewings gekonstrueer word 'n noue samehang toon met sosiale, historiese en kulturele kontekste. Subkultuur en diskoers is wesenlik uitkomst van sosiale konstruksie. Wat in die een sosiale konteks as waarheid beskou word, dra nie noodwendig in 'n ander sosiale konteks die gesag van waarheid nie, maar beide beskouings word gekonstrueer ook in interaksie met ander. Elke individu het byvoorbeeld sekere aannames oor wat kinders nodig het om suksesvol te ontwikkel in alle domeine. Die aannames word nie gegrond op feite nie en kan in sommige gevalle toegeskryf word aan sosiale konstruksies van geloof of diskoers. Die mens kan nie beskou word as 'n objek wat passief beïnvloed word deur die omgewing nie, maar moet eerder herken word as 'n aktiewe deelnemer wat betekenis gee aan hulle lewens in en deur hulle sosiale konteks (Donald *et al.*, 2002: 101).

1.7 NAVORSINGSBEPLANNING

1.7.1 Navorsingsontwerp

'n Meervoudige gevallestudie sal as navorsingsontwerp gebruik word. McMillan en Schumacher (2001: 398) verduidelik dat 'n gevallestudie-ontwerp gebruik word wanneer die data-analise fokus op een verskynsel, in dié geval tuisskoolonderrig, wat die navorser kies om in diepte te verstaan, ongeag die getal deelnemers aan die studie. Hancock en Algozzine (2006: 9+15) beskryf 'n gevallestudie ontwerp as die intensiewe analise en beskrywing van 'n enkele verskynsel in die natuurlike konteks deur gebruik te maak van meervoudige strategieë vir data insameling. Die doel van hierdie studie is om een verskynsel, die invloed van diskoerse op die

tuissskool opvoeders en tuissskool leerders se persepsies en praktyk van tuissskooling, in 'n aantal unieke gesinskontekste in die tuissskoolonderrig situasie, te ondersoek en te verklaar.

1.7.2 Seleksie van deelnemers

Vir die doel van die studie gaan ek van maksimum variasie gebruik maak vir die seleksie van deelnemers. Volgens McMillan en Schumacher (2001: 402) verwys maksimum variasie na die seleksie van deelnemers met die doel om maksimum verskille in persepsies oor 'n onderwerp te verkry van 'n inligting ryke groep. Maksimum variasie gaan toegepas word deur tuissskolers te selekteer wat lede is van verskillende tuissskool organisasies en wat van verskillende kurrikulums gebruik maak. Ek gaan ook 'n gerieflikheidsteekproef toepas deur deelnemers te selekteer wat in Pretoria woonagtig is om toeganklikheid te verseker. Cohen *et al.* (2000: 102) meld dat 'n navorser gebruik maak van gerieflikheidsteekproefneming wanneer hy/sy deelnemers kies wat naby en toeganklik is en dat die deelnemers in die geval nie verteenwoordigend is van die populasie nie en dat die doel van die navorsing nie is om die resultate te veralgemeen nie.

Ek gaan via die kurrikulum verskaffers en tuissskolers die kontakbesonderhede verkry van tuissskool opvoeders. Ek gaan telefonies met hulle in kontak tree en tuissskool opvoeders en tuissskool leerders wat voldoen aan die seleksiekriteria (twee jaar ervaring van tuissskoolonderrig, tans in die intermediêre fase en verteenwoordigend van verskillende tuissskool organisasies) versoek om deel te neem aan die studie. Vir die doel van die studie gaan ek poog om vier tuissskole te selekteer om deel te neem aan die studie. Ek gaan poog om twee Afrikaanssprekende gesinne, een Engelssprekende gesin en een Asiër gesin te betrek. Die rede hiervoor is om maksimum variasie te verseker deurdat ek poog om verskillende perspektiewe te verkry vanuit verskillende kultuuragtergronde, ofskoon die studie nie fokus op kultuurinhoud van etniese of taalmatige aard nie.

1.7.3 Data-insamelingstegnieke

1.7.3.1 Inleiding

Ek sal gebruik maak van meervoudige strategieë om inligting in te samel, wat my instaat sal stel om data te vergelyk en te bevestig (McMillan & Schumacher, 2001: 428). Die volgende data-insamelingstegnieke gaan gebruik word: veldnotas en observasies, ongestruktureerde onderhoude, projeksies, ongestruktureerde nie-deelnemende observasies van tuisskoolsessies waartydens video-opnames gemaak gaan word, reflektiewe onderhoude en 'n reflektiewe joernaal. Die data-insameling sal vooraf gegaan word deur 'n loodsstudie wat daarop gemik sal wees om die verloop van die onderhoude sowel as die tipe vrae wat vorendag kom te toets en sal gevoer word tot by 'n diskoers-analise om vas te stel of die inligting wat uit die onderhoude verkry word relevant sal wees vir die studie, al dan nie.

1.7.3.2 Veldnotas en observasies

McMillan en Schumacher (2001: 42) beskryf veld observasies as gedetailleerde beskrywings van gebeure, persone, aksies en objekte in die omgewing. Ek gaan poog om die ongestruktureerde onderhoude, projeksies en ongestruktureerde nie-deelnemende observasies van tuisskoolsessies in die deelnemers se wonings af te neem wat notering van die fasiliteite, hulpbronne en hulpmiddels tot hulle beskikking moontlik sal maak. Verder sal alle observasies van die deelnemers se nie-verbale gedrag tydens die onderhoude sowel as die tuisskoolsessies aangeteken word.

1.7.3.3 Ongestruktureerde onderhoude

Vir die doel van die studie gaan ek gebruik maak van ongestruktureerde onderhoude as primêre data-insamelingstegniek. Volgens De Vos (1998: 298) kan ongestruktureerde onderhoude beskryf word as die sosiale interaksie tussen individue met die doel om navorsing-relevante inligting in te samel. Die doel van ongestruktureerde onderhoude volgens Denzin (in De Vos, 1998: 300) is om aktief die wêreld van die deelnemers binne te gaan en om die wêreld te

verstaan vanuit 'n teorie wat gegrond is in gedrag, houdings en gevoelens van die deelnemers wat bestudeer word. Ek sal vooraf op grond van my literatuuroorsig en my navorsingvraagstelling sekere temas identifiseer wat ek met die tuisskool opvoeders en tuisskool leerders tydens die onderhoude wil verken.

Ek beoog om 'n aanvanklike ontmoeting met die moeder en leerder in elke tuisskool te skeduleer met die doel om verhouding te stig en om die doel en verloop van die navorsing aan hulle te verduidelik. Tydens die ontmoeting wil ek ook poog om datums en tye vas te stel vir wanneer die onderhoude sowel as die ongestruktureerde observasies gaan plaasvind. Ek beoog om aanvanklik 'n enkele onderhoud te skeduleer met die moeder, vader en leerder in die tuisskool. Die onderhoude sal per tuisskool op dieselfde dag gevoer word, eerste met die leerder en daarna met die moeder en vader. Na afloop van die onderhoude sal die inhoud nagegaan word om te bepaal of 'n opvolg onderhoud nodig sal wees.

1.7.3.4 Projeksies

Die projeksies sal op dieselfde dag as die onderhoude met elke deelnemer gedoen word. Die doel van projeksie toetse is om die individu se betekenisraam waarbinne hy/sy leef sowel as die individu se unieke wyses van betekenisgewing na vore te bring. Die projeksies kan inligting verskaf oor die individu se behoeftes, wense, siening van hom/haar self, siening van die omgewing en interpersoonlike verhoudings. Die projeksies kan ook inligting verskaf oor die individu se bewuste en onbewuste emosies oor persone en gebeure in sy/haar lewe. Projeksie toetse kan beskou word as 'n hulpmiddel ter identifisering van probleme en indien probleme te voorskyn kom word dit in terapie aangespreek (Sien Bellak, 1993).

'n Geselekeerde projeksieplaat sal gebruik word. Vir my studie wil ek 'n projeksieplaat gebruik met die doel om insae in elke deelnemer se persepsie(s) van die onderrig- en leergebeure te verkry en ek het nie ten doel om emosionele of sielkundige probleme te identifiseer nie.

1.7.3.5 Ongestruktureerde nie-deelnemende observasies

Ek sal poog om ongestruktureerde observasie te onderneem waar die verskynsel, in dié geval tuisskoolonderrig, direk observeer sal word by wyse van video-opnames van tuisskoolsessies. Die resultate sal sistematies aangeteken word (McMillan & Schumacher, 2001: 40) en nagegaan word onder andere met die doel om vrae te identifiseer wat ek tydens die reflektiewe onderhoude wil aanspreek. Ek wil poog om per konteks binne een week drie ongestruktureerde observasies uit te voer.

1.7.3.6 Reflektiewe onderhoude

Die ongestruktureerde onderhoude en video-opnames sal deeglik nagegaan word en vrae sal opgestel word op grond van my navorsing vraagstelling. Die vrae het ten doel om verdiepte insae in die deelnemers se persepsies van die spesifieke onderrig- en leergebeure te verkry. ‘n Reflektiewe onderhoud sal slegs met die moeder gevoer word.

1.7.3.7 ‘n Reflektiewe Joernaal

Ek sal deurentyd rekord hou van my eie gedagtes, gevoelens, opinies, persepsies en vooroordele aangesien dit ‘n invloed kan uitoefen op die resultate, bevindings en interpretasie van die studie. Die doel van die reflektiewe joernaal is om deurgaans bewus te bly van my eie subjektiwiteit en om die invloed hiervan op die studie sover moontlik te beperk.

1.7.4 Data-analise en interpretasie

Silverman (2005: 55) maak melding van twee hoof benaderings in die sosiale wetenskappe wat die analise van transkripsies informeer, naamlik gespreks-analise en diskoers-analise. Vir die doel van die studie gaan ek stellings met moontlike diskursiewe inhoude identifiseer waarna ek gaan poog om ‘n beperkte diskoers-analise uit te voer met die doel om spesifieke diskoerse wat tuisskool opvoeders en tuisskool leerders se persepsies en praktyk beïnvloed te identifiseer.

Volgens Gillen en Petersen (2005: 147) is die sentrale doel van diskoers-analise om ‘n

bewustheid te kweek dat in enige verbale interaksie ‘n individu nie slegs ‘n enkele doel het, naamlik om ‘n brokkie inligting oor te dra nie, maar dat die doel meervoudig is. Dit is daarom van belang dat ek as deel van my data-analise ook die doel wat die deelnemers met hulle stellings wil bereik (die funksie/funksies) asook die variasies in en tussen hulle weergawes moet identifiseer. Ek sal die observasie-data nagaan en analiseer in ‘n poging om die deelnemers se gedrag, opinies, waardes en houdings te identifiseer wat verder verken of verifieer moet word tydens die reflektiewe onderhoude. Die observasie-data kan vir my ‘n aanduiding gee van die mate waartoe die deelnemers se gedrag ooreenstem/verskil met dit wat hulle tydens die onderhoude met my gedeel het. Ten slotte gaan ek die deelnemers se projeksies interpreteer en vergelyk met hulle onderhoude. Die projeksies kan waardevolle insigte met betrekking tot hulle onbewuste betekenis meebring en ooreenkomste/verskille tussen hulle weergawes kan sigbaar word.

1.8 AANNAMES VAN DIE STUDIE

Die studie vertrek vanuit die aanname dat elke tuisskoolonderrig konteks beskou kan word as ‘n vorm van subkultuur en dat die subkultuur tot stand kom op grond van die unieke uitgangspunte, oortuigings, waardes en norme van die tuisskool opvoeders en tuisskool leerders en dat die vorm van onderrig (tuisskoolonderrig) nie ten volle begryp kan word as die unieke subkultuur nie begryp word nie. Die aanname word gemaak dat diskoerse bydra tot die ontwikkeling van die subkultuur en dat diskoerse ook te voorskyn kom uit die subkultuur, wat tuisskool opvoeders en tuisskool leerders se persepsies van die tuisskoolonderrig konteks in geheel sowel as hulle persepsies van spesifieke onderrig- en leer gebeure beïnvloed, wat weer ‘n beduidende invloed uitoefen op onderrig- en leerhandelinge.

Die aanname word gemaak dat die tuisskool opvoeders se persepsies en die uitkomst wat hulle ten doel stel beïnvloed word deur hulle eie subjektiwiteit en dat die tuisskool opvoeders en tuisskool leerders se persepsies, wyses van betekenisgewing sowel as teiken uitkomst van mekaar gaan verskil op grond van hulle eie ervarings en unieke wyses van betekenisgewing. Die aanname word verder gemaak dat elke tuisskool opvoeder se subkultuur met die onderliggende ervarings, waardestelsel en persepsies grotendeels hulle beweegredes vir hulle besluite en

optredes beïnvloed en rig. Ten slotte word die aanname gemaak dat tuisskool opvoeders en tuisskool leerders se eie ervarings en unieke wyses van betekenisgewing aan die tuisskoolonderrig praktyk ‘n invloed uitoefen op wat hulle beskou as voordele en nadele van tuisskoolonderrig.

1.9 VERTROUBAARHEID

Sensitiwiteit vir die deelnemers se gedrag asook enige gedragsverandering sal gehandhaaf word, om outentieke response te bekom. Sommige deelnemers is geneig om hulle gedrag of antwoorde aan te pas omdat hulle bewus is daarvan dat hulle deelneem aan navorsing. Dit kan byvoorbeeld gebeur dat die deelnemers hulle antwoorde formuleer om die navorser se goedkeuring te verkry (Leedy & Ormrod, 2001: 104).

In ‘n poging om die vertroubaarheid van die studie verder te bevorder sal gebruik gemaak word van meervoudige strategieë tydens data insameling, ook genoem triangulasie van inligting. Die gebruik van verskillende tegnieke kan die geloofwaardigheid van die resultate verhoog (McMillan & Schumacher, 2001: 408).

Strategieë wat aangewend sal word om die geloofwaardigheid van die studie te bevorder sluit in die oudio-visuele opnames van die data en die voortdurende verifiëring van die inligting met die deelnemers om te verseker dat die inligting wat ingesamel word akkuraat is volgens die deelnemer se betekenis en bedoelinge. Die onderhoude sal verbatim getranskribeer word om ‘n getroue weergawe van die inhoud te voorsien. Die observasie-data sal nagegaan word in ‘n poging om moontlike vrae te identifiseer wat tydens die reflektiewe onderhoude met die tuisskool opvoeders bespreek sal word vir verdere begryping en het ook ten doel om die inligting wat tydens die observasies ingesamel word te verifieer. Tydens die afneem van die projeksieplate sal klank opnames gemaak word wat getranskribeer sal word om ‘n getroue weergawe van die projeksies te voorsien.

Ek sal deurgaans ‘n reflektiewe joernaal hou van my eie gedagtes, gevoelens en indrukke wat gevorm word tydens die navorsing. Die joernaal sal ook refleksies bevat oor die proses en die

navorsing in geheel. Weens die navorser se subjektiewe betrokkenheid by kwalitatiewe navorsing is dit belangrik dat ek deurentyd rekord hou van my eie gevoelens, aannames en opinies om sodoende bewus te wees van enige invloed wat my eie subjektiwiteit op die studie kan uitoefen. Ek sal ook poog om deurgaans bewus te wees van my eie diskoerse wat die data, bevindings en interpretasies kan beïnvloed. 'n Sensitiwiteit met betrekking tot die formulerings tydens analise sal gehandhaaf word en die resultate van die analyses sal met 'n onafhanklike navorser bespreek om die geloofwaardigheid van die interpretasies en gevolgtrekkings wat gevorm is te toets.

Kwalitatiewe navorsing het nie ten doel om resultate te veralgemeen nie maar om die verskynsel te ondersoek en te beskryf. Die resultate kan wel aangewend word om die tuisskoolonderrig praktyke van tuisskool opvoeders te bevorder. Volgens Henning (2004: 22) impliseer bogenoemde die veralgemening van die resultate, nie noodwendig vanaf die steekproef na die res van die populasie nie, maar wel waar die resultate waarde het en bruikbaar is.

1.10 ROL VAN DIE NAVORSER

Ek is subjektief verbind aan my eie ervarings rakende tuisskoling tydens my vorige studie sowel as in my privaat praktyk en ek sal deurentyd poog om bewus te wees van die invloed hiervan op die navorsing en sover moontlik waak daarteen dat my eie subjektiewe oordeel my rol as navorser beïnvloed. Ek sal deurentyd poog om bewus te bly van my eie optredes byvoorbeeld my onderhoudvoeringsvaardighede en my eie diskoerse en kennis neem van die invloed hiervan op die navorsing.

1.11 WAARDE VAN DIE STUDIE

Die studie sal bydra tot die uitbreiding van die kennisbasis rakende tuisskoling aangesien ek tydens my soektogte nie 'n enkele studie kon vind wat die invloed van diskoerse op tuisskoling ondersoek het nie. Die resultate kan moontlik bydra tot 'n klemverskuiwing in navorsing, beleid en praktyk waar die fokus in die toekoms mag val op die uniekheid van elke tuisskoolonderrig konteks eerder as 'n objektiewe beoordeling van tuisskoling slegs in terme van vasgestelde prestasiekriteria. 'n Erkenning van die uniekheid van die tuisskoolonderrig konteks kan veral

implikasies inhou vir toekomstige navorsing aangesien 'n positivistiese benadering nie meer voldoende sal wees nie. Hierdie studie mag demonstreer dat 'n ondersoek na tuisskooling eerder vanuit 'n post-modernistiese benadering onderneem moet word om sodoende die uniekheid van elke tuisskoolonderrig konteks te ondersoek en te begryp.

Die studie kan waardevolle kennis en insigte lewer, vanuit die tuisskolers se perspektief, wat implikasies kan inhou vir die ontwikkeling en implementering van die onderwysbeleid ten opsigte van tuisskooling. Die resultate kan ook van waarde wees vir professionele persone aangesien kennis oor die diskoers(e) van die kliëntegesin waardevolle insigte kan lewer met betrekking tot die tuisskolers se rame van betekenisgewing soos wat dit beïnvloed word deur hulle eie ervarings, waardes, norme, houdings en persepsies. Kennis in die verband kan ook waardevolle insigte lewer met betrekking tot hulle eie ervarings en persepsies van tuisskooling. Die resultate kan dus professionele persone in staat stel om tuisskool gesinne met beter begrip te begelei en te ondersteun. Die studie kan verder as moontlike voorloper dien om opleidingsprogramme te ontwikkel wat gebaseer word op die perspektief van die tuisskolers.

1.12 BEPERKINGE VAN DIE STUDIE

Die voorgestelde studie sal op 'n beperkte getal van slegs vier tuisskool kontekste fokus. Die doel van kwalitatiewe navorsing is om die verskynsel te verken en te beskryf op grond van die unieke betekenis van die deelnemers en nie om die bevindings te veralgemeen na die res van die populasië nie. Dit wil dus voorkom of een van die beperkings van die studie sal wees dat die resultate nie veralgemeen sal kan word nie, maar dat bevindings uit die studie toegepas sou kon word op soortgelyke kontekste.

Die geslotenheid van die tuisskole kan 'n verdere beperking wees. Sommige tuisskole kan geslote wees as gevolg van die ouers se vrees vir inmenging, vervolging en moontlike kritiek wat hulle van buite kan ontvang en inderdaad van hulle diskoerse self. Hierdie geslotenheid kan moontlik toegang tot die tuisskole bemoeilik en kan ook 'n invloed uitoefen op die data wat beskikbaar kom. My vorige ervarings tydens my M.Ed-studie sowel as my ervarings in my privaat praktyk, waar ek op 'n gereelde basis met tuisskolers werk, kan egter tot my voordeel strek en my toegang vergemaklik. Ek beoog om ontmoetingsgesprekke met elke moeder en

leerder te skeduleer (soos bespreek onder 1.9.1) met die doel om verhouding te stig met die deelnemers en ook hulle vertrouwe te wen.

Kwalitatiewe navorsing kan lei tot subjektiwiteit ofskoon ek sover moontlik sal waak teen moontlike subjektiewe menings, vooroordele, heersende diskoerse en my eie diskoerse wat die bevindings van die studie kan beïnvloed.

1.13 ETIESE OORWEGINGS

Deelnemers aan die studie sal te alle tye met respek behandel word. Die volgende etiese beginsels van die Fakulteit Opvoedkunde, Universiteit van Pretoria (2003) sal geïmplementeer word tydens die voorgestelde studie:

- Die beginsel van vrywillige deelname, wat impliseer dat die deelnemers enige tyd van die studie mag onttrek.
- Die beginsel van ingeligte toestemming, wat impliseer dat die deelnemers deurgaans ten volle ingelig sal wees oor die doel en die proses van die navorsing. Deelnemers sal hulle toestemming moet verleen alvorens hulle aan die studie deelneem.
- Die beginsel van veiligheid in deelname, wat behels dat die deelnemers nie aan enige risiko van gevaar blootgestel sal word nie.
- Die beginsel van privaatheid, wat beteken dat die vertroulikheid en anonimiteit van deelnemers te alle tye beskerm sal word.
- Die beginsel van vertrouwe, wat impliseer dat die deelnemers nie op enige wyse mislei sal word gedurende die navorsingsproses of daarna nie, byvoorbeeld in gepubliseerde uitkomstes.

Ek is onderworpe aan twee verskillende etiese raamwerke waarbinne ek aan spesifieke etiese regulasies moet voldoen. Ek moet voldoen aan die etiese vereistes soos gestel deur die navorsingsmetodologiese etiek (as navorser) sowel as die Beroepsraad (as sielkundige). As navorser sal ek deurentyd poog om die navorsingsmetodologiese etiek nougeset na te volg om so die vertroubaarheid van my navorsing te verseker. As sielkundige berus die professionele

verantwoordelikheid egter ook by my om in belang van die deelnemers op te tree indien enige probleme na vore kom. Die moontlikheid bestaan dat probleme te voorskyn kan kom tydens die afneem van die projeksieplate en dat onderliggende emosies na die oppervlakte kan kom. Indien dit gebeur sal ek vir die betrokke deelnemers toegang tot ondersteuningsdienste fasiliteer. Die moontlikheid hiervan sal vooraf aan die deelnemers verduidelik word en die proses van verwysing, indien hulp verlang word, sal met hulle bespreek word.

1.14 PLAN VAN DIE STUDIE

Die voorgestelde raamwerk van hoofstukke vir die studie is soos volg:

Hoofstuk 1 – Dien as ‘n inleidende oriëntasie en bespreking, waar redes aangevoer is rakende die rasionaal van die studie sowel as die doel wat die studie sal dien. Die navorsingsvrae sowel as die begrippe wat in die studie gebruik word, word kortliks uiteengesit. ‘n Kort bespreking van die teoretiese raamwerk word voorsien sowel as van die paradigmatische perspektief en die navorsingsbeplanning met spesifieke verwysing na die navorsingsontwerp, seleksie van deelnemers, data-insamelingstegnieke en data-analise en interpretasie. Daar is ook aandag geskenk aan die aannames van die studie, vertroubaarheid van die studie, die rol van die navorser, waarde van die studie, beperkinge van die studie sowel as die etiese oorwegings.

Hoofstuk 2 – Voorsien ‘n teoretiese begroning vir die studie waar daar spesifiek gefokus word op ‘n in-diepte bespreking van die teoretiese raamwerk, naamlik die bio-ekologiese model sowel as die konsepte kultuur/subkultuur en diskoers. Die bespreking sal ‘n teoretiese oorsig voorsien van die konsepte en idees wat die bio-ekologiese model, kultuur/subkultuur en diskoers onderlê, met spesifieke verwysing na oriëntering, omskrywing van die konsepte en die verbandhoudende konsepte.

Hoofstuk 3 – In dié hoofstuk sal 'n kritiese oorskou van die relevante literatuur rakende die navorsingsprobleem voorsien word, met spesifieke verwysing na die tuisskoolonderrig verskynsel. Daar sal aandag geskenk word aan die redes vir plasing in tuisskooling, die

ontwikkeling van onderwyskundige teorie en praktyk, kurrikulum, die voordele en nadele van tuisskoling en ook die ervaring van tuisskool leerders.

Hoofstuk 4 – ‘n Bespreking van die navorsingsproses, in terme van die paradigmatische perspektief sowel as die metodologiese vereistes van die studie sal onder hierdie hoofstuk in meer besonderhede gevoer word. Die bespreking oor die metodologiese vereistes van die studie sal spesifiek aandag skenk aan die navorsingsontwerp, seleksie van deelnemers, data-insamelingstegnieke sowel as die data-analise en interpretasie.

Hoofstuk 5 – Die resultate en bevindings van die studie sal gebied word. Die bespreking sal per gevallestudie geskied en ‘n oriënterende oorsig, die konteks van die data sowel as ‘n bespreking van die resultate en bevindings insluit. Die observasie-data sal as eenheid aangebied word waarna die resultate en bevindings binne die teoretiese raamwerk, die bio-ekologiese model van Bronfenbrenner (Bronfenbrenner & Morris, 1998: 993-1027) geïnterpreteer sal word. ‘n Voorlopige beantwoording van die navorsingsvrae, slegs ten aansien van elke gevallestudie afsonderlik, sal geskied.

Hoofstuk 6 – ‘n Oorsig van die navorsing sal voorsien word. My persoonlike perspektief op die betekenis en implikasies van my bevindings sal uiteengesit word waarna die gevolgtrekkings met betrekking tot die navorsingsvrae asook verdere relevante gevolgtrekkings gemaak sal word. Ek gaan kortliks die implikasies van my bevindings vir die praktyk oorweeg en ook die sterkpunte en beperkinge van die studie oordink. Ten slotte sal aanbevelings met betrekking tot verdere navorsing gemaak word.